

Управління якістю продукції повинно здійснюватися системно, тобто на підприємстві повинна функціонувати система управління якістю, що представляє собою організаційну структуру, чітко розподіляє відповідальність, процедури, процеси та ресурси, необхідні для управління якістю.

Управління якістю відбувається на державному, регіональному та галузевому рівнях, а також на рівні фірми (підприємства).

Під управлінням якістю продукції розуміються дії, які здійснюються при створенні, експлуатації або споживанні продукції з метою встановлення, забезпечення і підтримки необхідного рівня її якості.

Безпосередніми об'єктами управління в даному випадку є споживчі, характеристики продукції, фактори і умови, що впливають на їх рівень, а також процеси формування якості продукції на різних стадіях її життєвого

циклу. Суб'єктами управління є різні органи управління та окремі особи, що функціонують на різних ієрархічних рівнях і реалізують функції управління якістю відповідно до загальноприйнятих принципів і методів управління.

Основні висновки. На даному етапі розвитку для кожного м'ясопереробного підприємства замало мати лише маркетинговий відділ, а треба контролювати підвищення якості продукції. Впровадження департаменту контролю якості продукції покращить якість виробленої продукції та підвищить конкурентоспроможність підприємства на сучасному рівні. Своєчасне інформування керівництва підприємства про недоліки та негаразди у виробництві допоможе запобігти багатьох проблем, що, як наслідок, сприятиме збільшенню обсягів виробництва, зменшенню браку, підвищенню якості виробів та завоюванню прихильності споживачів.

Література

1. Агропромисловий комплекс України: стан та перспективи розвитку // Наук. зб. за матеріалами VII Пленуму Спілки економістів України та Всеукр. наук.-практ. Конф.: [під заг. Ред. В. В. Оскольського]. – К.: Аратта, 2010. – с. 175–187.
2. Мацибора В. І. Економіка сільського господарства / В. І. Мацибора. – К.: Вища шк., 2004. – 211 с.
3. Організація сільськогосподарського виробництва в умовах Донбасу: [навч. посібник / за ред. В. Г. Ткаченко]. – Луганськ: ТОВ "РВЦ "Русь", 2008. – 612 с.
4. Программа социально-экономического развития сельского хозяйства в Луганской области на 1999 – 2010 годы. – Луганск: Елтон 2. – 1999. – 200 с.
5. Родіонова О. Ю. Стратегія розвитку і реалізації потенціалу АПК / Ю. С. Цал-Цалко, П. Т. Саблук, О. Ю. Родіонова та ін.; за ред. Ю. С. Цал-Цалко. – [колективна моногр.] – Житомир: Житомир. обласне об'єдн. громад. орг. "Спілка економістів України". – 2008. – 392 с.
6. Ракитов М.М. Системный анализ качества продукции / М.М. Ракитов // Организатор производства. – 1999. – № 6. – С. 5–10.
7. Руснак П.П. Економіка підприємства [Навч. Посібник] / П.П. Руснак, В.Г. Андрійчук, А.А. Ільєнко та ін. – Біла Церква, 2003. – 256 с.
8. Руснак П.П. Економіка сільського господарства / П.П. Руснак – К.: Урожай, 1998. – 320 с.
9. Аристов О.В. Управление качеством [Учебник] / Аристов О.В. – М.: ИНФРА-м, 2006. – 240 с.
10. Басовский Л. Е. Управление качеством [Учебник] / Басовский Л. Е., Протасьев В.Б. – М.: ИНФРА-м, 2006. – 212 с.

УДК 657

КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Гончар В. П.

Узагальнено і згруповано наукові підходи до трактування сутності контролю в системі управління організаціями; обґрунтовано авторський підхід до змістовного наповнення поняття «контроль» в системі управління організаціями

Постановка проблеми. Управління організацією (підприємством, фірмою) не може існувати без контролю. В усі часи контроль був і залишається актуальним. Разом зі змінами в суспільстві, економіці відбуваються зміни і в теорії управління, а відповідно, і в парадигмі контролю.

Виходячи з етимологічного змісту, контроль направлений на пошук і попередження відхилень, які мають місце в діяльності підконтрольного об'єкта.

Відхилень від запланованого, доведеного до виконання або обмеженого внутрішніми розпорядчими документами чи законодавчо-нормативними актами. Саме контроль повинен забезпечити зворотній достовірний інформаційний зв'язок між тим хто виконує і тим, хто дає настанови про виконання, задля забезпечення можливості своєчасного прийняття коригуючих управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності контролю в системі управління організаціями присвячено багато наукових публікацій. Це питання розкрито вітчизняними і зарубіжними науковцями в працях з господарського (економічного) конт-

ролю та з теорії управління (менеджменту). Контроль в системі управління досліджували М. Альберт, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, О.Д. Гудзинський, Л.В. Дікань, Й.С. Завадський, О.Є. Кузьмін, М.М. Мартиненко, М.Х. Мескон, Г.В. Осовська, В. П. Пантелєєв, В.Д. Савченко, Ф. Хедоурі, Ф.І. Хміль та інші. Але велика кількість публікацій породила і велику кількість неузгоджених поглядів на одну й ту ж саму проблему.

Це одне болюче питання – це використання різної термінології. Часто автори, маючи спільну позицію, використовують різну термінологію, або одним автором використовуються різні поняття для характеристики одного й того ж явища.

Мета статті. Метою статті є узагальнення поглядів вчених та уточнення сутності контролю в системі управління організаціями.

Викладення основного матеріалу дослідження. Науковці, досліджуючи контроль в системі управління, розглядають його як багатоаспектне поняття. «Контроль є важливим принципом управління, загальною функцією управління, методом управління та складовою частиною управлінського циклу» [10, с. 15].

Дікань Л.В. наголошує, що контроль може розглядатися як один із головних принципів управління; стадія процесу (циклу) управління; функція управління [7, с. 43]. При цьому автор зазначає, що поняття контролю можна інтерпретувати як у вузькому розумінні – як один з етапів процесу управління (або як одну з його функцій), так і в більш широкому розумінні як підсистему, що входить у структуру загального управління організацією, що складається з ряду елементів [7, с. 46].

На думку, М. М. Мартиненко, поняття «контроль» має три різні значення: контроль як одна із загальних функцій управління; контроль як діяльність або процес виконання управлінської роботи; контроль як спосіб дотримання людьми або організаціями встановлених стандартів (обмежень і критеріїв). [14, с. 250]

В працях інших науковців зустрічаються подібні підходи до розкриття багатоаспектності контролю в системі управління, але майже кожен автор використовує власний, не схожий на інших термінологічний апарат [6; 9; 16].

За основу дослідження сутності контролю нами були взяті визначення цього поняття в науковій літературі (табл. 1).

Попри те, що науковці наголошують на багатоаспектності контролю, переважна більшість з них, надаючи визначення (табл. 1), розкривають сутність контролю тільки з однієї сторони – як функції управління. З цієї позиції контроль називають і системою спостереження та перевірки, і видом діяльності, і процесом, і засобом зворотного або двостороннього зв'язку та інш.

Окремі автори характеризують контроль як складову частину, елемент або чинник управління [2; 11; 19]. Ряд авторів, поряд або замість терміну «контроль» використовують термін «контролювання». [11; 14; 22]. Цікаво, що деякі вчені не ототожнюють ці терміни і використовують їх як різні поняття: «Контролювання як вид управлінської діяльності (процес) реалізується на засадах виконання контрольних операцій (контролю)» [11, с. 186].

Таблиця 1

Контроль в системі управління*

Автор 1	Визначення 2
Білуха М.Т.	Контроль – це система спостереження і перевірки відповідності процесу функціонування об'єкта управління прийнятими управлінськими рішеннями, встановлення результатів управлінського впливу на керований об'єкт виявленням відхилень, допущених у ході виконання цих рішень [1, с. 6]. Контроль як функція управління є засобом зворотного зв'язку між об'єктом і системою управління, інформує про дійсний стан керованого об'єкта, фактичне виконання управлінського рішення [1, с. 6].
Борисов А.Б.	Контроль – це: 1) складова частина управління економічними об'єктами і процесами, яка включає нагляд за об'єктом з метою перевірки відповідності такого стану об'єкта, за яким ведеться спостереження, бажаному і необхідному становищу, передбаченому законами, іншими нормативними актами, а також програмами, планами, договорами 2) контроль над об'єктом, зосередження прав управління об'єктом в одних руках [2, с. 330]
Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І.	Сутність контролю як однієї з функцій управління можна визначити як систему спостереження і перевірки процесу функціонування та фактичного стану об'єкта, яким керують з метою визначення обґрунтованості і ефективності прийнятих управлінських рішень та результатів їх виконання, виявлення відхилень від вимог цих рішень, усунення негативних ситуацій та інформування про це органів управління [10, с. 14].
Гудзинський О.Д.	Контроль – спостереження за параметрами функціонування організаційної системи, реалізацією управлінських рішень, вирішенням стратегічних, поточних і оперативних завдань [6, с. 42].
Дікань Л.В.	Контроль як функція управління займає особливе положення, бо це насамперед засіб зворотного зв'язку між об'єктом і системою управління, який інформує про дійсний стан керованого об'єкта [7, с. 46].
Завадський Й.С.	Контроль – це система спостереження і перевірки відповідності функціонування підприємств встановленим стандартам та іншим нормативам, прийнятими планами, програмам і оперативним управлінським рішеннями, виявлення допущених відхилень від прийнятих принципів організації і ведення господарства [9, с. 58]. Контроль – це обов'язкова функція менеджменту, є заключною стадією управлінського процесу і відіграє роль зв'язуючої ланки між керуючою і керованою системами. Якщо відмежуватись від конкретної сфери контролю, то суть його полягає в замірах і аналізі проходження та здійснення певних операцій, пов'язаних з реалізацією планів та програм, використанні одержуваної інформації для коригуючої дій [9, с. 360].
Кузьмін О.Є., Мельник О.Г.	Контролювання – вид управлінської діяльності щодо оцінки рівня виконання завдань і досягнення цілей, виявлення відхилень, збоїв, недоліків та причини їх виникнення з метою уникнення нагромадження й повторення помилок, мінімізації витрат, подолання складних організаційних проблем тощо [11, с. 185]. Контроль – елемент і чинник управління економічними суб'єктами, процесами, який полягає у нагляді за ними з метою перевірки відповідності їх стану законодавчим нормам, визначеним стратегіям, цілям, програмам розвитку тощо [11, с. 186].
Кулаковська Л.П., Піча Ю.В.	Контроль – це процес, який забезпечує відповідне функціонування конкретного об'єкта прийнятими управлінськими рішеннями і направлений на успішне виконання поставленої мети [12, с.7]. Контроль, будучи функцією управління, виступає засобом двостороннього зв'язку між об'єктом управління і системою управління, інформуючи про дійсний стан об'єкта і фактичне виконання управлінських рішень [12, с.7].
Мартиненко М.М.	Контролювання – це процес людської діяльності, спрямований на встановлення корисності факту, що здійснився, його направленості на досягнення цілі або визначення ступеню відхилення від плану досягнення цілі, допущеного окремою особою, групою осіб або організацією в цілому. У цьому сенсі функція контролю – це здатність організації вчасно сприймати факт досягнення результату (цілі) або встановлювати помилки, що шкодять досягненню цілей організації [14, с. 247]. Контроль – це процес у менеджменті, за допомогою якого особа або організація (колектив людей) встановлює відхилення фактичних результатів від тих, що інша особа, група або організація в цілому повинна мати для досягнення поставлених цілей [14, с. 249].

1	2
Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф.	Контроль – це процес, який забезпечує досягнення цілей організації. Він потрібен для виявлення і вирішення проблем, що виникли, раніше ніж вони стануть занадто серйозними, і може також використовуватись для стимулювання успішної діяльності [16, с. 422].
Мурашко В.М., Сторожук Т.М., Мурашко О.В.	Сутність фінансово-господарського контролю як однієї з функцій управління визначається системою спостереження і перевірки процесу функціонування та фактичного стану підприємства як об'єкта контролю з метою визначення обґрунтованості і ефективності управлінських рішень та результатів їх наслідків, виявлення відхилень від установлених критеріїв, усунення негативних ситуацій і попередження недоліків фінансово-господарської діяльності [17, с. 5].
Осовська Г.В., Юркевич О.О., Завадський Й.С.	Контроль – одна з функцій управління, призначення якої – виявлення можливих відхилень величин фактичних параметрів керованої системи від бажаних (мети, завдання, норми і т.д.) із метою забезпечення досягнення організацією своїх цілей. Функція менеджменту з обліку витрат ресурсів та забезпечення виконання планів, програм, завдань з реалізації управлінських рішень [8, с. 146].
Павлюк В.В., Сердюк В.М., Акаєв Ш.М.	Контроль як елемент управління являє собою складний процес, спрямований на перевірку відповідності контрольованих об'єктів пропонованим до них вимогам і завданням параметрам. Усунення виявлених відхилень також є завданням контролю [19, с. 7].
Пантелеев В.П.	Внутрішній контроль як функція управління безпосередньо впливає на розробку та ефективне досягнення цілей організації через реалізацію прийнятих управлінських рішень [20, с. 13].
Савченко В.Д.	Контроль як функція менеджменту полягає у завчасному виявленні загрози, що наближається, виявленні помилок, відхилень від установлених норм, нормативів, стандартів і тим самим у створенні основи для коректування діяльності операційної системи [21, с. 22].
Стадник В.В., Йохна М.А.	Невід'ємною складовою ефективного управління є функція контролювання. Контролювання завершує цикл управління. Суть його полягає у своєчасному виявленні відхилень у роботі, зумовлених або низькою виконавчою дисципліною персоналу, або впливом чинників зовнішнього середовища, та внесенні необхідних коректив у діяльність організації, завдяки чому забезпечується реалізація намічених планів і цілей. Контролювання – вид управлінської діяльності, спрямований на забезпечення досягнення цілей організації за допомогою оцінювання та аналізу результатів діяльності її структурних одиниць та вживання коригуючих заходів у разі відхилення фактичних результатів від запланованих [22, с. 289-290].
Фоміна Т. В.	Внутрішньогосподарський контроль розглядається як функція управління, що являє собою процес постійного впливу на об'єкти через відстеження відхилень та корекції управлінських рішень задля приведення фактичного стану об'єктів до бажаного, що є головною ціллю внутрішньогосподарського контролю [23, с. 5].
Щокін Г.В., Головатий М.Ф., Антонюк О.В., Сладкевич В.П.	Контроль – 1) процес забезпечення досягнення організацією визначених цілей; 2) систематичний процес, за допомогою якого менеджери регулюють діяльність організації забезпечують її відповідність планам, цілям, нормативним показникам; 3) постійне порівняння запланованих результатів з реально одержаними; 4) систематичне спостереження і перевірка процесу функціонування відповідного об'єкта з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів [15, с. 228].

* Узагальнено автором

Мартиненко М. М., коментуючи наявність різних поглядів науковців, зазначає, що контроль як вид управлінської діяльності і як функція управління змінює своє значення в залежності від об'єкта контролю і навколишніх умов, а також від поверхневого дослідження даного явища, внаслідок чого контролювання часто плутають з аналізуванням і регулюванням [14, с. 249]. Як приклад останнього твердження можна навести наступне визначення: «Контроль – це таке регулювання організаційної діяльності, коли деякі заплановані елементи виконання ставлять у визначені межі» [5, с. 498].

Крім того плутанини додають різні підходи до перекладу іноземних слів, або неправильний переклад. «Контроль – багатоаспектне поняття, і не випадково воно в англійській мові, наприклад, передається різними словами: control, checking, examining, verifying та ін.» [9, с. 360; 18, с. 224]. Так в глосарії підручника «Основи менеджменту» М.Х. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедоури до терміну «контроль» наводиться авторський відповідник англійською мовою - «controlling» [16, с. 686]. «В усій американській термінології немає терміну управління, проте існує термін контроль (control), який, власне і трактується вітчизняними вченими як управління» [13, с. 72]. «...адже сам процес управління підприємством, менеджменту і є контролем» [3, с. 5].

З метою пошуку можливостей узгодження наукових поглядів і визначення сутності контролю в системі управління організаціями нами здійснено аналіз авто-

рських підходів, наведених в табл. 1, за ключовими словами (табл. 2).

Ми вважаємо, що в першу чергу, багатосторонність поняття «контроль» обумовлена існуванням різних наукових шкіл і підходів в теорії управління. «Сутність контролю не може бути всебічно розкрита поза сферою управління, яку він обслуговує, тому що не існує контролю взагалі, а є контроль конкретного змісту й конкретних форм» [25, с. 6].

Основними підходами, що використовуються на сьогоднішній день в теорії управління є: системний, ситуаційний, функціональний і процесний [14, с. 57-58]. З огляду на це, на нашу думку, наведені в табл. 2 підходи до трактування сутності контролю в системі управління доцільно згрупувати наступним чином.

Подібне групування здійснено і Ф.Ф. Бутинцем, який систематизувавши більше 60-ти визначень поняття «контроль» також виділяє три основні підходи до трактування сутності цього поняття: система спостереження та перевірки; складова (елемент) управління; функція управління [4].

Дійсно, контроль можна розглядати і як функцію управління (функціональний підхід), і як стадію (елемент) процесу управління (процесний підхід), і як систему спостереження і перевірки (системний підхід). Але запропоноване нами групування авторських підходів є достатньо умовним, оскільки і в самій теорії управління характеристики цих підходів є дещо суперечливими.

Наукові підходи до трактування сутності контролю в системі управління*

Автори	Трактування сутності контролю									
	Вид діяльності	Виявлення відхилень	Елемент управління; складова частина управління	Засіб зворотного (двостороннього) зв'язку; зв'язуюча ланка	Контроль над об'єктом	Процес	Система стосереження і перевірки	Стадія процесу управління	Функція управління	Чинник управління
Білуха М.Т.	-	-	-	+	-	-	+	-	+	-
Борисов А.Б.	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-
Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І.	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-
Гудзинський О.Д.	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Дікань Л.В.	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-
Завадський Й.С.	-	-	-	+	-	-	+	+	+	-
Кузьмін О.Є., Мельник О.Г	+	-	+	-	-	-	-	-	-	+
Кулаковська Л.П., Піча Ю.В.	-	-	-	+	-	+	-	-	+	-
Мартиненко М.М.	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-
Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
Мурашко В.М., Сторожук Т.М., Мурашко О.В.	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-
Осовська Г.В., Юркевич О.О., Завадський Й.С.	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Павлюк В.В., Сердюк В.М., Акаєв Ш.М.	-	-	+	-	-	+	-	-	-	-
Пантелєєв В.П.	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
Савченко В.Д.	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-
Стадник В.В., Йохна М.А.	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-
Фоміна Т. В.	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-
Щокін Г.В., Головатий М.Ф., Антонюк О.В., Сладкевич В.П.	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-

* Узагальнено автором

Український менеджмент, багато в чому ґрунтується на моделі сучасного американського менеджменту, методологічна база якого, за визначенням Мартиненка М. М., є явищем надзвичайно складним, багатограним й досить суперечливим [14, с. 69]. Так, наприклад, М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури не розділяють процесний і функціональний підходи. Сутність процесного підходу вони розкривають наступним чином. «Управління розглядається як процес, тому що робота з досягнення цілей за допомогою інших — це не якась одинична дія, а серія безперервних взаємопов'язаних дій. Ці дії, кожна з яких сама по собі є процесом, дуже важливі для успіху організації. Їх називають управлінськими функціями. Кожна управлінська функція також являє собою процес, тому що також складається з серії взаємопов'язаних дій. Процес управління є загальною сумою всіх функцій» [16, с.71]. Такої ж думки притримуються Й.С. Завадський [9, с. 52], Ф.І. Хміль [24, с. 26].

Натомість М. М. Мартиненко характеризує і функціональний і процесний підходи, зазначаючи, що за процесного підходу, на відміну від функціонального та

системного, розглядаються не окремі функціональні галузі або елементи організації, а окремі й відносно ізольовані процеси або блоки процесів [14, с. 58]. Нова парадигма управління, на думку М. М. Мартиненка, полягає в поєднанні теорій управління, маркетингу і стратегічного управління, а також ґрунтується на поєднанні системного і ситуаційного підходів до менеджменту. При цьому організації розглядаються як відкриті системи, успіх діяльності яких залежить від пристосування до зовнішнього середовища. Багато організацій сьогодні дотримуються концепції управління якістю на основі TQM (загального управління якістю) і запроваджують міжнародні стандарти ISO 9000:2000. В рамках цієї концепції управління здійснюється з використанням процесного підходу, а не функціонального.

При цьому процесний підхід базується на методології системного підходу, водночас він використовується спільно з функціональним, який створює власне самі процеси. Тому не можна віддати переваги якомусь одному підходові. Функціональний підхід, забезпечуючи розподіл праці, формує функціональні види діяльності,

що становить основу процесів. У межах системного підходу визначається мета (місія) і забезпечується взаємозв'язок процесів, необхідних для одержання резуль-

татів. Отже, процесний підхід ґрунтується на поєднанні системного і функціонального підходів до менеджменту [14, с. 70-71].

Таблиця 3

Систематизація наукових підходів до трактування сутності контролю в системі управління*

Наукові підходи	Кількість прихильників підходу	Питома вага, %
Контроль як функція управління (вид діяльності, засіб зворотного (двостороннього) зв'язку, зв'язуюча ланка)	29	43,9
Контроль як процес (стадія процесу управління, складова частина управління, елемент управління)	21	31,8
Контроль як система спостереження і перевірки (виявлення відхилень)	13	19,7
Інші підходи (контроль як чинник управління; контроль над об'єктом)	3	4,6
Всього	66	100,0

* Систематизовано автором

Думку багатьох вчених про неможливість виділення найкращого з існуючих підходів в теорії управління поділяє і Й.С. Завадський. Науковець вважає за доцільне поєднання кращих сторін різних підходів і використання випадкового, непередбаченого підходу. Випадковий (несподіваний) підхід ґрунтується на припущенні, що різні умови і ситуації вимагають застосування різних технологічних прийомів менеджменту [9, с. 48].

З огляду на вищезазначене, для характеристики сутності контролю в системі управління організаціями, на нашу думку, доцільним було б формулювання узагальнюючого визначення, яке б дозволило узгодити різні погляди науковців. Не претендуючи на беззаперечність та враховуючи особливості і спільні риси в кожному з розглянутих основних наукових підходів, вважаємо, що контроль в системі управління можна трактувати як систему (процес) спостереження і перевірки, покликану (покликаний) сприяти досягненню цілей організації, шляхом попередження і виявлення відхилень в діяльності керованої системи (об'єкта управління) та забезпечення зворотного зв'язку між керуючою і керованою системами (суб'єктом і об'єктом управління).

Висновок. Здійснивши аналіз різноманітності підходів до трактування сутності контролю в системі управління організаціями, ми дійшли висновку, що, в першу чергу, багатоаспектність поняття контроль обумовлена існуванням різних підходів і наукових шкіл в теорії управління.

Аналіз існуючих визначень поняття «контроль» за ключовими словами дозволив систематизувати наукові погляди і згрупувати їх відносно підходів теорії управління. Таким чином, можна виділити три основні концепції змістовної сутності контролю:

- контроль як функція управління (функціональний підхід);
- контроль як стадія (елемент) процесу управління (процесний підхід);
- контроль як система спостереження і перевірки (системний підхід).

Разом з тим, виконані дослідження дають нам підстави стверджувати, що жоден з управлінських підходів не можна назвати найкращим, і на практиці жоден з них не застосовується в чистому вигляді, а, навпаки, відбувається одночасне поєднання декількох підходів. Тому нами був запропонований узагальнюючий підхід до трактування сутності контролю, який враховує особливості і спільні риси розглянутих концепцій.

На нашу думку, контроль в системі управління організаціями - це система (процес) спостереження і перевірки, покликана (покликаний) сприяти досягненню цілей організації, шляхом попередження і виявлення відхилень в діяльності керованої системи (об'єкта управління) та забезпечення зворотного зв'язку між керуючою і керованою системами (суб'єктом і об'єктом управління).

Література

1. Білуха М.Т. Курс аудиту: [підруч.] / М.Т. Білуха. – К.: Вища шк. – Знання, 1998. – 574 с.
2. Большой экономический словарь [сост. Борисов А.Б.]. – М.: Книжный мир, 1999. – 895 с.
3. Бутинець Т.А. Контроль внутрішньогосподарський чи внутрішній? [Електронний ресурс] / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Міжнар. зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 2 (14). – С. 5 – 20. – Режим доступу: http://www.ztu.edu.ua/ua/science/publishing/wzbornik/econom/2_14/1.pdf
4. Бутинець Ф.Ф. Поняття «контроль» у науковій літературі / Ф.Ф. Бутинець // Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці [Текст]: Матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції: Ужгород, 26-28 квітня 2010 р. / М-во освіти і науки України, Ужгородський національний університет; відповід. ред. Й.Я. Даньків. – Ужгород: УжНУ, 2010. – С.46 – 49.
5. Гріфін Р. Основи менеджменту: [підручник] / [Р. Гріфін, В. Яцура]: наук. ред. В. Яцура. – Львів: Бак, 2001. – 624с.
6. Гудзинський О.Д. Менеджмент у системі агробізнесу / О.Д. Гудзинський.. – К.: Урожай, 1994. – 240 с.
7. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: [навч. посіб.] / Л.В. Дікань. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2007. – 327с.
8. Економічний словник [уклад. Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, Й.С. Завадський]. – К.:Кондор, 2007. – 358 с.
9. Завадський Й.С. Менеджмент: Management: у 3 т. / Й.С. Завадський.– [3-вид., доп.]. – К.: Вид-во Європ. ун-ту. – Т. 1. – 2001. – 542 с.
10. Контроль і ревізія: [підручник для студентів вузів спец. 7.050106 «Облік і аудит»] / Ф.Ф. Бутинець, С.В. Бардаш, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко. – [вид. 2-е, доп. і перероб.]. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 512 с.

11. Кузьмін О.Є. Основи менеджменту: [підруч.] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К.: «Академвидав», 2003. – 416 с.
12. Кулаковська Л.П. Основи аудиту: [навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти] / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча – К.: «Каравела»; Львів: «Новий світ - 2000», 2002. – 504 с.
13. Максимова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства – системний підхід до розвитку: [монографія] / В.Ф. Максимова. – К.: АВРІО, 2005. – 264 с.
14. Мартиненко М.М. Основи менеджменту: [підруч.] / М.М. Мартиненко. – К.: Каравела, 2005. – 496 с.
15. Менеджмент: понятійно – термінол. слов. / [за ред. Г.В. Щокіна, М.Ф. Головатого, О.В. Антонюка, В.П. Сладкевича]. – К.: МАУП, 2007 – 744с.
16. Мескон М.Х. Основи менеджмента / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури: [пер. с англ. под общ. ред. Л.И. Евенко]. – М.: «Дело», 1992. – 702 с.
17. Мурашко В.М. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: [навч. посіб.] / [В.М. Мурашко, Т.М. Сторожук, О.В. Мурашко]: за заг. ред.. П.В. Мельника. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 311 с.
18. Новиков Б.В. Основи адміністративного менеджменту: [навч. посіб.] / Б.В. Новиков, Г.Ф. Сініок, П.В. Круш – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.
19. Павлюк В.В. Контроль і ревізія: [навч. посіб.] / В.В. Павлюк, В.М. Сердюк, Ш.М. Акаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 196 с.
20. Пантелеєв В.П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація: [монографія] / В. П. Пантелеєв; Державна академія статистики, обліку та аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2008. — 491 с.
21. Савченко В.Д. Операційний менеджмент: [навч. посіб.] / В.Д. Савченко. - Харк. Нац.. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х., 2006. – 275 с.
22. Стадник В.В. Менеджмент: [підруч.] / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – [вид. 2-ге]. – К.:Академвидав, 2007. – 472 с.
23. Фоміна Т. В.. Організація і методика внутрішньогосподарського контролю на підприємствах олійножирової галузі України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд екон. наук.: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Т.В. Фоміна. – Одеса.: ОДЕУ, 2007. – 18 с.
24. Хміль Ф.І. Менеджмент: [підруч.] / Ф.І. Хміль. – К.: Вища шк., 1995. – 351 с.
25. Ярошенко С.П. Теоретичні і методологічні основи контролю: [монографія] / С.П. Ярошенко, Г.І. Пінькас, О.С. Кобичева. – Суми: ВТД, «Університетська книга», 2007. – 251 с.